

Buzullar bir gecede donmadılar (*)

Yazan: Alev Karakartal

Fantastik bir kurgu yapıyorsanız, gerçek olması gerekmeyen ama üzerinde yaşayan ırklar/türlerle mümkünse bunların sosyo-kültürel yapısı, hatta konuştukları dile değin, gerçeklik duygusu veren bir evren yaratmanız beklenir.

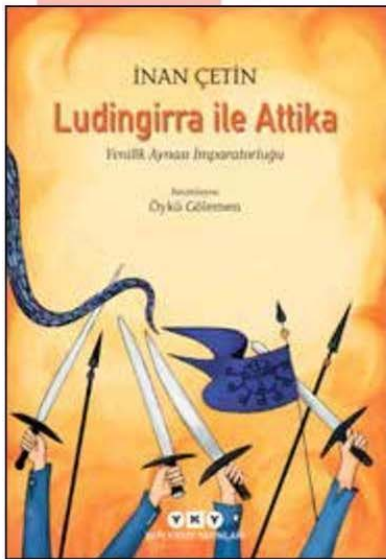
Ludingirra ile Attika
Yenilik Aynası İmparatorluğu
İnan Çetin
Resimleyen: Öykü Gölemen
Yayıncı: Kredi Yayınları, 112 sayfa

Bizde çoğu kez “alternatif”, dünyada ise zaman zaman “edebiyat dışı” olarak görülüp biraz da küçümsenen bilimkurgu ve fantastik (kurgu) edebiyat(ın)a en çok yöneltilen eleştiri; birer “kaçış alanı” olmaları, insanları gerçeklerden uzaklaştırdığı iddiasıdır. Olayların geçtiği mekân, yaratılan türler ve kahramanların yaşadığı deneyimlerin dünyanın

fiziki koşulları ve kurallarıyla açıklanamaz, doğaüstü oluşu, bu eleştirinin temel dayanaklarından birini oluşturur. Uzun tartışmalara girişmeden ve bu yazının konusunu oluşturmayan bilimkurguyu dışarıda bırakarak kestirmeden söylemeliyim ki, ben fantastik edebiyatı, saf hikâ-

yeye en yakın tür olarak görürüm. Alegori yoktur; böyle bir eserin girişinde, “Bu **kitapta** yer alan kişi ve olaylar kurgudur,” uyarısına rastlamazsınız. Bildiğimiz/alıştığımız gerçeklerden tümüyle kopuk, insanın ve doğanın tamamıyla dışında bir dünyaya ait oldukları eleştirisine de katılmam. Zira türün neredeyse

tüm ürünleri, bu amacı taşıyan taşımasını, içinde yaşadığımız gezegene ilişkin mesajları, yorumları ve eleştirileri içermesi; karakterlerin tıpkı bizler gibi sevip düşünüp iyi veya kötü eylemde bulunması ve kurulan biçimsel hayal dünyasının savaş, barış, aşk, adalet, inanç gibi bildik temalar etrafında dönüyor oluşuyla, söz konusu eleştiriyi her seferinde yanlışlar. Bahse konu janra tutku düzeyinde düşkün, sevdiğim bir arkadaşımın deyimiyile, fantastik edebiyat, “gerçeklik” dâhilinde, “gerçekçi” olmayandır.

Elimizde, bu alanda üretilmiş bir çocuk kitabı var: *Ludingirra ile Attika-Yenilik Aynası İmparatorluğu; Yapı Kredi Yayınlarından*. Mutluluk Ülkesi’nde mutlu mesut yaşamaktayken, dünyalar arası kapıdan geçen Ludingirra adında küçük bir çocuğun, vardığı Göğün Göbeği âlemindeki maceralarını konu alıyor. Ludingirra, buradaki ilk durağı olan, yabancıların girmesi yasak Yenilik Aynası İmparatorluğu’nda onu koruyup kollayacak Attira ile tanışacak, düşman imparatorluk Eski Taht’la savaşı bitirip barışı “tesis etmek” üzere koyulduğu yolda pek çok tehlike ve zorlukla karşılaşacaktır.

İnan Çetin, kitabını yazarken, bu alanda ürün veren diğer yazarlar gibi masallardan, söylencelerden, inanışlardan ve hatta film sahnelerinden bolca yararlanmış görüldüğü kadarıyla. Yine türün pek çok örneğinde görüldüğü üzere, yıldız şeklindeki kentler, çember duvarlar, acayip, korkunç yaratıklar, yineleyen 7 rakamı, tozlar ve ruhların geçit yaptığı evreniyle, eksik bırakmamak için elinden geleni de yapmış. Ancak 111 sayfanın hemen hepsinde, çok ama çok önemli, olmazsa olmaz iki meseleyi atlamış: Orijinal, derinlikli ve bütünsel bir dünya kurgusu ile yetkin bir edebi dil.

Fantastik bir kurgu yapıyorsanız, gerçek olması gerekmeyen ama üzerinde yaşayan ırklar/türlerle, mümkünse bunların sosyo-kültürel yapısı, hatta konuştukları dile değin, gerçeklik duygusu veren bir evren yaratmanız beklenir. Çocuk kitabı yazıyor olsanız da öyledir, hatta daha çok öyledir. Hele de edebiyatla ve dille ilişkisinin belirlendiği, okuma ve okuyacağını kendi seçme keyfine vardığı yaşlara yönelik yazıyorsanız, kurduğunuz dünya kadar kurarken kullandığınız dile de itina etmeniz gerekir. Yazık ki *Ludingirra ve Attika*, neyin niye olduğunu, kimin neden öyle yaptığını ve/veya yapmadığını

kolaylıkla anlayamadığımız, başkarakterimizin aforizmalar ve yaşı için derinmiş gibi görünen düşünce ve cümlelerine de şans eseri kahramanlıklarına şaşırıp kaldığımız, bütün kahramanların bir saniye önce-siyle sonrası arasında hiç bir tutarlılık göstermeyen davranışları, bir görünüp kaybolan, niye yazıldığını bilmediğimiz tiplere dolmuş bir metin olarak, bu itinayı gösterme konusunda sınıfta kalmış. Yetmemiş, “tepenin sunduğu görünge”, “bütün şansları kendinden yana çekmek”, “yüzünde müthiş bir şaşkınlık olması”, “yüreğinde garip bir mucizenin uyanması”, “bir iskelet gibi sessizce ve şaşkın oturmak”, “nezle ürpertisi”, “gizemli ve ılık düşünceyle dolmak”, “günün aşağılara eğilmesi”, “yüreğin duyguyla dolması”, “kafasının içinde aklının yüzdüğünü hissetmek” gibi buram buram çeviri kokan, üstelik çok kötü çevrildiği izlenimi veren ifadelerle güzelim Türkçeye epeyce ayıp etmiş. Yazım hataları (bk. Alabaster/Alabaster), fırlak göz, kocaman kafa gibi tuhaf betimlemeler, bunca gizem ve acayıplıktan sonra hikâyenin “bilim”e vurgu yaparak bitmesi ise hepsinin üzerine tuz biber ekmiş. Kitabı yayına hazırlayan editöre haksızlık etmek istemem ama eğer yazılırken müdahale etme imkânı vardı da bunu kullanmadıysa, hem yazarın hem kendi emeği bakımından talihsiz bir seçim yaptığını da söylemeden geçemeyeceğim.

Ludingirra ile Attika, İnan Çetin’in üçüncü çocuk kitabı. Yetişkinler için de çok sayıda eser veren yazar, bunlar hakkında olumlu eleştiriler almış, hatta *Kureyş’in Kurtları* adlı kitabıyla 2016 Yunus Nadi Ödülü’nü de kazanmış. Eski Kadıköy sözüdür: Dünyasını kaybedenler, yeni bir dünya kurmak zorundadır. Belli ki Çetin, kendi dünyasında iyi. Ama ille de 9-10 yaşlarındaki çocukların varlığından haberdar olduğunu tahmin ettiğim *Yüzüklerin Efendisi*, *Hobbit*, *Yerdeniz Serisi*, *Harry Potter*, *Kara Kule* hatta *Alice Harikalar Diyarı*’nda dünyasında da var olacağı diyorsa, belki önce türün başarılı örneklerini bir kez daha, alıcı gözüyle inceleyerek işe başlamasında yarar var.

(*) Ursula K. Le Guin / Karanlığın Sol Eli ■

Dilin edebi niteliği	★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★☆